

in kennis
n. van wie
dinaalsiek

ad in deze

HEP

identie in het
Cultuur.

ter sprake
ische hoog-
recht. Prof.
al — toon-
minst niet
ik nam zijn
erkort over.

voorstelling
ten, voorge-
tellig buiten
nestet radi-
o-omroepen
lezers van
gen kregen
vers artikel
r één.

Weekblad
mijn zake-
orde, acht-
ummer van

in 't vervolg
De Reforma-
r uwe vrien-
dij niet onge-
verschillende
elde reizen,
blijken van
en er geen
REDACTIE.

ie, die ook
d staan, om
st alles nog
n zal. Een
ogen, moest
ik voor den

in toen den
mij even

abonnement
n de periode
(inleiding op
ouwer (boek
ten jaargang)

R. onder is:
zeggers van
die als reden
van bedoeld
volgd is in de

mij te doen
ug komende
aangegeven
r de redac-

een woord
en (wel kwa-
l, en schreef
zwegen dan
at het goed
ht natuurlijk

ie men, let-
MOGELIJK
Reformatie
lad" te gaan

een reden;
i, en hebben
overnam en
n lezen (ver-
dagen, ver-

van wie het
op hen van
de redactie

mijk bericht,
had met de
one redenen;
waarschijnlijk
geabonneerd
en aan des-
hebben ge-

abonnement
s staan; (in
eerde);

dat onder de nieuwe abonnementen er zijn, die zich melden, nadat ik geschreven had over het boek der ethische hoogleraren; en dat onder de opzeggingen (alle bij elkaar genomen) GEEN ENKELE heer of dame was, wiens initialen zijn: W. P. B. te R.; dat ook van geen enkele(n) W. P. B. te R. éénig bericht ontvangen is; zelfs van geen enkelen B.; dat er zelfs (men kon aan een medelezer denken) GEEN ENKELE bericht uit een plaats, wier naam met R. begint, ingekomen is.

Wil men ginds „zaken doen“, best; dan zullen we ook zakelijk antwoorden.

Maar afgedacht van een en ander (waaraan ik voorts geen woord meer verspil) is dat nu werk van hoogleraren? Al hadden er honderden bedankt, zegt dat wat omtrent de argumentatie???

K. S.

PERSCHOUW.

(Inzendingen voor deze rubriek aan ds K. Schilder, Mattheusselaan 406a, Rotterdam.)

De Vrije-Universiteitsdag.

Wat de kerkelijke pers (de gereformeerde, wel te verstaan), zegt omtrent den V.U.-dag, blijkt uit onderstaande citaten.

We beginnen met de artikelen (of gedeelten daarvan), die „zonder meer“ instemming betuigen.

De „Amsterdamsche Kerkbode“ oordeelt:

Door dezen uitslag is bereikt alles wat op dit ogenblik redelijkerwijs bereikt kon en gehoopt mocht worden.

De vrees van hen, die profeteerden, dat de Vereeniging, om uit de bestaande moeilijkheden te geraken, een poging zou doen om de Vrije Universiteit, in zijn rechten strijd met haar oorsprong en karakter, tot een kerkelijke school te maken, is ongegrond gebleken.

Maar tegelijkertijd heeft de vergadering in de motie-Schouten haar vertrouwen uitgesproken in de besturende colleges „op grond van de door deze afgelegde verklaring“. Die verklaring beteekent, voor ieder die lezen kan, dat genoemde colleges een opvatting van het Schriftgezag huldigen, die „het in twiëfel trekken van den letterlijken zin van bestanddelen van het heilige geschiedverhaal zonder het aanvoeren van deugdelijke met het Schriftgezag bestaande gronden“ onvoorwaardelijk afwijst. En dat met deze opvatting volle ernst gemaakt wordt, blijkt wel uit de toegevoegde mededeeling, dat met twee professoren, wier antwoord op de vraag, of zij met de conclusies van het rapport instemden, nog niet geheel bevredigend voorkwam, door curatoren nog nader zal worden gesproken en dat, wanneer een instemming met die conclusies niet verkregen mocht worden, curatoren daarin aanleiding zullen vinden tot een onderzoek of hier een concreet geval aanwezig is, dat behandeling vereischt.

Een niet gering voordeel van wat Middelburg heeft gebracht, is ongetwijfeld dit, dat de behandeling van de bestaande moeilijkheden gereviseerd is ter plaatse waar zij, volgens de statuten en reglementen der Vereeniging behoort, n. a. w. dat het college van curatoren daarvoor aansprakelijk werd gesteld.

Ds Heij zegt in „Zeeuwsch Kbl.“:

Eerst moeten we die moeilijkheid zien, zullen we het werk van de Commissie kunnen waardeeren.

De Commissie zelf heeft, blijkens haar rapport, die moeilijkheid heel goed verstaan en het vraagstuk, dat hier ligt tot in z'n diepte gepeld, en zou ook den weg kunnen wijzen, die naar beide zijden bevrediging kan brengen.

Ds Broekstra spreekt zich uit in „Leidsche Kbl.“:

Of nu in onze kerken, bij ons volk, overal bevrediging is te vinden? Ik geloof dit te mogen betwijfelen, maar voeg er dadelijk bij, dat de oorzaak hiervan niet alleen is te zoeken bij de vereeniging, waarvan de Vrije uitgaat, maar van ons volk zelf.

Zie, Amice, men kan zich soms zoo moeilijk onttrekken aan de gedachte, dat 't mogelijk is, dat men kerkelijk niet gereformeerd is, en men dan toch professor of student aan de Vrije kan zijn. En toch zal men zich dit feit meer en meer moeten indenken en zich aan die gedachte moeten wennen. Onze Vrije Universiteit is nu eenmaal geen kerkelijke afzetting, gelijk b.v. de Theol. School te Kampen.

Ds J. Smelik in „Geref. Kbl. N. Br. en Limburg“:

Ieder, die in Middelburg geweest is en de schitterende verdediging van den Kampenschen Hoogleraar Dr Ridderbos heeft gehoord, moet wel, gaat 't hem als mij, den indruk gekregen hebben, „dat ons Geref. volk omtrent den grondslag en de inrichting onzer V. U. gerust kan wezen“.

De mannen, die aan 't roer staan, zullen handhaven het gezag der Schrift — overzwaakt. Maar ze zullen ook in dit alles handelen naar de reglementen onzer Hoogeschool, „die nooit een kerkelijk instituut mag worden“.

Dr H. Kaajan (die, zie beneden, ook nog eenige critiek heeft) zegt in „Utr. Kbl.“ allereerst:

Deze motie is met bijna alle stemmen aanvaard.

Een Commissie van enquête, zoo werd terecht geoordeeld, is dan pas noodig, indien Heeren Directeuren en Curatoren niet diligent blijken te zijn.

Welnu, ze zijn juist zeer diligent gebleken. Een doofpot houden zij er schijnbaar niet op na. Heeren Hoogleraren, die welgerden de conclusies van het Rapport te aanvaarden, zullen dit ongetwijfeld ondervinden.

Zoo gaat nu alles in de goede richting.

De Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag heeft haar standpunt gehandhaafd en zij het zonder de Synode van Assen te noemen, het beginsel, waarop de Asser beslissing steunde, ten volle aanvaard.

Ds D. P. Kalkman in „Goudsche Kbl.“:

Wij verblijden ons er over, dat alzoo de zaak tot klaarheid komt. Het is te hopen, dat ook de enkelen, met welke nog nader gesproken moet worden, een klaar geluid zullen geven. Wel zijn er stemmen opgegaan tegen de conclusies, van het rapport. Maar wij kunnen daar niet in deelen.

Dr K. Dijk (over wien ook nog beneden) zegt in „Geref. Kbl. Den Haag“:

Doch, al blijven er vragen over, we mogen toch met dank aan onzen God constateeren, dat te Middelburg de bazuin geen onzeker geluid heeft gegeven, en dat er van een debaat, zooals voorspeld was, geen sprake is.

Ds S. Datema oordeelt blijkens „Drieb. (etc.) Kbl.“:

Op goede gronden en niet lichtvaardig, werd uitgesproken een motie van vertrouwen, en het werd den volke toegevoegd: wij kunnen verder gaan; het sein staat op „veilig“.

Nu is tweemaal de taak:

Vooreerst: de heeren bewindvoerders moeten metterdaad toonen dat het veilig is, en doorrijden allerminst gevaar oplevert. Wat gerust kan worden geloofd en vertrouwd.

Na een redevoering als van den Kamper Hoogleraar, Prof. Ridderbos, is het inderdaad veilig. Er is geen gevaar.

En, wat het tweede aangaat — wij slaan nu ook de hand aan den ploeg, en arbeiden aan de volmaking, en zullen zorgen dat de trein steeds meer compleet wordt, vier, vijf wagens, d.w.z.: vier, vijf faculteiten.

De „Schev. Kbl.“:

Het einde kroonde het werk.

Moge nu weldra het vertrouwen in alle Gereformeerde kringen ten aanzien van onze eenige Gereformeerde Universiteit wederkeren en versterkt worden door het beleid van Directeuren en Curatoren en het optreden van alle Hoogleraren.

Dr C. Bouma verklaart in „Geref. Kbl. Dronthe en Overijssel“:

Men mag de Curatoren en Directeuren dankbaar zijn, dat ze op hun post staan, en dat ze desnoods, als het blijkens mocht, dat er mannen aan de V. U. doceeren, die tegen de Gereformeerde beginselen ingaan in hun onderwijs en die blijkens, niet op den bodem van 't door ons beleden Schriftgezag te staan, voor doortastende maatregelen niet zullen terugdeinzen.

Want wij willen de absolute zekerheid hebben, zoo- veel menschen die vermogen te geven, dat onze Universiteit Gereformeerd is en blijft. Dat ze staat op den bodem der Gereformeerde beginselen, ook van het gezag der Heilige Schrift.

Later:

Nu is verder afwachten de hoodschap. Met de twee Hoogleraren zal nog nader worden gesproken. Het gevoel van het vage en het algemeene en onbestemde zal na deze dingen wel zijn geweken. We hebben gevoeld, dat het hooge ernst is in de besturende colleges van onze Universiteit, om waarborgen te geven en te hebben voor het handhaven van het Gereformeerde karakter der V. U.

Tot zoover de artikelen, die zonder critiek dankbaar aanvaarden, wat geschied is en toegezegd werd.

Men ziet (en ook uit de hier niet doorgegeven passages blijkt het) dat alle hier geciteerde auteurs zwijgen over de vraag, die prof. van Schelven volkomen terecht (m.i.) naar voren bracht, of men n.l. aan hoogleraren, die niets bijzonders hebben gedaan na hun benoeming, vragen moest voorleggen (die dan bovendien de vereeniging nog niet eens geformuleerd had); terwijl dan daartegenover het feit staat, dat geen officieele handeling werd vastgeknoopt aan het publieke feit, dat er hoogleraren waren, die zich verbonden aan een ongereformeerde godsdienstige gemeenschap; een gemeenschap, die b.v. hardop verklaarde, dat alle andere hoogleraren der V. U. als leden hunner kerk, en dus als christenbelijders de drie formulieren schonden, en dat de theologische faculteit zich vergreep aan de waarheid Gods.

Een kwestie van aanpak, zegt menigeen: het resultaat blijft er hetzelfde om: er wordt toch immers gepraat met de twee hoogleraren?

Ik voor mij persoonlijk antwoord in deze voor mijn persoonlijke verantwoording staande rubriek:

a. als het vraag-recht niet vaststaat, en de onder- vragden plaatsen zich eens op formeel rechts- standpunt (wat ik hun niet euvcl zou kunnen duiden) dan is er weer een praalabele kwestie; b. het is mij niet een onverschillige vraag, langs welken weg ik tot een begeerd resultaat kom: de weg zelf moet goed zijn;

c. dat een „kerkelijke geste“ geen reden is tot universiteits-censuur (sif venia verbo) spreekt van- zelf; maar de confessionnele keuze, die achter die kerkelijke „geste“ ligt, en zich openlijk daarin belijdt en opzettelijk belijden wil, die is wel degelijk oorzaak van onderzoek;

d. de aanpak in een officieel onderzoek is tevens tot op zekere hoogte een beginselverklaring en in elk geval een zekere beginsel-waardeering; want zij houdt een uitspraak in omtrent de al of niet relatieve waardeering van officieele en publieke nitlatingen;

e. als men zich gehecht had aan die confes- sionele keuze, welke zich in een kerkelijke (of an- dere, 't kan mij niet schelen, „geste“ van hoog- leraren kond doet, dan was het debat over ker- kelijk of niet kerkelijk karakter onnoodig geweest

(want daar dacht toch heusch niemand in ernst aan bij de opposenten); dan konden alle vragen, waarvan prof. v. Schelven het recht betwist, achter- wege gebleven zijn; dan had men niets te maken met private aangelegenheden van wien dan ook, maar alleen met openbare daden, en had men langs koninklijke weg vooropgesteld, wat men thans ook wel binnen haalt, maar langs een omweg en niet zonder risico; de souvereiniteit der waar- heid;

f. een verkeerde aanpak kan later funeste (rechtis) gevolgen hebben;

g. had men zich vastgeknoopt aan de confes- sionele keuze van de naar een ongereformeerde (ginds noemt men de kerk der andere hoogleraren ongereformeerde) kerkgemeenschap overgaande hoogleraren, dan had men tot hen kunnen zeg- gen: „wij, zijnde in onze V. U. interkerkelijk, vragen u niets en oordeelen in onzen souverainen kring u evenmin; maar wij lezen in de krant en zoo, dat gij ons, uwe collega's en uwe directeuren en uwe curatoren oordeelt als ongereformeerde schen- ders der 3 formulieren; och, verklaar u nader, ge- lijk wij het ook willen doen tegenover u“; — dan was gebleken, dat niet de vereeniging, of haar universiteit, maar die enkele hoogleraren een actie openden tegen de overgrote meerderheid. Nu verzoekt men die meerderheid, het tegen hen te doen, en dan met vragen, waarvan het ins inquisitionis disputabel is. En zoo begint men m.i. van den verkeerden kant en blijft de slotsom: dat men de verkerkelijking der V. U. zoekt aan den kant van wie het met ds Hagen eens is; terwijl echter het volgen van de methode, die hier oot- moedig werd aangewezen, met verkerkelijking niets te maken heeft en klaar zou demonstreeren dat het werpen van kerkelijke fakkels in den V. U.- tempel, nu ja, voor rekening komt van de hoog- leraren in kwestie.

Dat is geen napleiten, maar alleen een persoon- lijke verklaring van gevoelen.

En nu komt er een overgang naar de critische passages in de kerkelijke pers:

Dr K. Dijk (a.w.) zegt:

Zijn hiermede nu alle bezwaren opgeheven?

Is de hemel nu volkomen helder geworden?

Ik geloof niet, dat iemand dit zou aandurven.

Want de moeilijke vraag van het kerkelijk stand- punt is nog niet bevredigend beantwoord en het komt mij voor dat menigeen met meer vragen in zijn hart naar huis is gegaan. Het is, zooals ds Hagen heeft betoogd en hr. Gijzen heeft opgemerkt, „het geref. volk wil weten of de Hoogleraren bij hun onderwijs een titel of jota van het geloof in de autoriteit aan Gods Woord, ook wat de historie betreft, willen afdoen“.

Ik zou het nog wat sterker zeggen: het geref. volk wil, voor zoover het bewust wat „wil“ („willen“ is een zwaaër woord!) niet wachten, of er ook „in het onderwijs“ iets ongereformeeds komt; maar het wil, gedachtig aan de geloofstaal van dr A. Kuyper, weten, dat iemand, voordat hij met het onderwijs kan beginnen, positief ge- reformeerd is; omdat hij anders niet van wal steken kan, noch de gemeenschappelijke doelstel- ling der V. U. bevorderlijk kan beginnen te worden.

Thans werd aan dit verlangen van het gerefor- meerde volk tegemoet gekomen door het stellen van vragen aan hoogleraren, v o o r d a t hun onder- wijs „concrete gevallen“ opgeleverd had (zelfs voordat de vereeniging de vragen had overgeno- men); maar werd hetzelfde standpunt weer op den achtergrond gedrongen door het vasthouden aan den eisch, dat eerst het onderwijs concrete gevallen opleveren kon. Het eene strijd m.i. met het andere. Vermoedelijk zou de bespreking deze kwestie scherper hebben geaccentueerd, als niet de voorafgaande, zeer onverwachte, door geen enkel kerkelijk orgaan begeerde, en aan de oppositie met al te ontstuitte toegenegenheid tegemoetkomende (en daardoor te weinig gecontroleerde) mededeeling gekomen was, dat de twee hoogleraren in kwestie reeds ondervraagd waren.....

Toen verstomde de critiek; want velen dachten: „het resultaat is wat begeerd werd, en het is zeer matineus“. Goeie zielen verwelkomen ma- tineuze vrienden, die nog wel voor traag werden aangezien niet graag met het verwijt dat ze pra- matuur zijn. 't Lijkt ook erg onhartelijk, maar 'tis toch niet onmogelijk.

K. S.

BOEKBESPREKING.

P. J. Moonen, „C.S.S.R. Mexico, het land der tegenstellingen“.

Roermond — J. J. Romen en Zonen.

Men weet uit de bladen iets van de gruwelen, die een misdadige zoogenaamde regering durft uithalen tegen de Roomsche kerk in Mexico. Ook al rekent men met de ineenvaling van politieke en kerke- lijke belangen en strijdfragen, en al is men nog zoo kritisch in het ontvangen van wat doorsijpelt door de censuur, — niemand ontworstelt zich aan den in- druk, dat in Mexico een kerk schandelijk mishandeld wordt. Bovenstaand geschrift, zelfs al acht men het a priori tot de partijdigheid uiteraard geneigd, geeft er in soberen vorm overstelpende bewijzen van. Het is rustig geschreven; draagt hier en daar de aflesings- begripelijke kenmerken der eenzijdigheid, maar staat toch hoog genoeg om den wensch te bekrachtigen, dat het ook hier vele onverschilligen moge opschrik-